

Infokrant

AOb-actie op 6 en 13 maart

Cunera biedt al passend onderwijs

Positie SBO ongewis

passend onderwijs

AOb-actie op 6 en 13 maart

Op 6 maart en 13 maart komen AOb-teams op scholen praten over passend onderwijs. De informatie dient ter voorbereiding op de Actieweek passend onderwijs eind maart.

De AOb-bezoeken vinden precies twee jaar na de succesvolle staking in Amsterdam Arena plaats. Die zat op 6 maart 2012 bomvol, en met resultaat: de bezuiniging van 300 miljoen ging van tafel. Schoolbesturen zijn inmiddels druk bezig met de inrichting van de nieuwe samenwerkingsverbanden. Maar hoe moet passend onderwijs uiteindelijk in de klas vorm krijgen? "Iedereen krijgt met passend onderwijs

te maken, maar naar de vragen en opmerkingen van personeel wordt nog onvoldoende geluisterd", constateert AOb-bestuurder Liesbeth Verheggen. "Wil de invoering succesvol zijn, dan moeten wij ervoor zorgen dat de stem van het personeel wél gehoord wordt. We komen informeren, discussiëren en de vragen van mensen noteren. Zodat we deze verhalen later in de gezamenlijke actieweek kunnen gebruiken om

duidelijk te maken wat er nog moet gebeuren." De Actieweek passend onderwijs wordt door het ministerie en alle onderwijsorganisaties georganiseerd van 24 tot en met 28 maart. Meer informatie daarover is vanaf 3 februari te vinden op www.passendonderwijs.nl. De schoolbezoeken van de AOb zijn op donderdag 6 maart voor de regio's waar geen carnavalsvakantie is, en op donderdag 13 maart voor de regio's waar dat wel het geval is. ■

Op deze pagina komen enkele leerkrachten al aan het woord over passend onderwijs in de praktijk.

'In theorie is het prachtig'

Naast AOb-bestuurder is Eddie Kokhuis stagebegeleider op de Wissel, een school voor praktijkonderwijs in Enschede. Passend onderwijs zorgde voor donkere wolken boven de prak-

tijkscholen: 50 miljoen bezuiniging. "De bezuiniging is gelukkig van de baan", vertelt Kokhuis. "Maar hoe de verdeling van het geld feitelijk uitpakt, is nog onduidelijk."

Het Stedelijk Lyceum, de scholengemeenschap waaronder de Wissel valt, heeft in de tussentijd niet stil gezeten. Het bestuur bundelde alle aanwezige expertise, van orthopedagogen tot leerkrachten met een Master Special Educational Needs, in een expertisecentrum. Vanuit dat centrum kunnen teams ondersteuning krijgen en worden leerkrachten in vier bijeenkomsten geschoold in het omgaan met verschillen. "Alle teams komen aan bod en op die manier weet straks iedereen wat de kern van passend onderwijs is. Wat dat betreft is het Stedelijk aardig op weg. Maar of dit alles voor leerkrachten voldoende is om met alle ingewikkelde types in de klas om te gaan, moet de praktijk uitwijzen", vertelt Kokhuis. Hij voegt er knarsetandend aan toe dat het expertisecentrum deels is bekostigd door zijn praktijkschool. Die had daardoor problemen om de formatie rond te krijgen. De Wissel verhuist volgend schooljaar naar een nieuw gebouw met daarin ook een locatie voor voortgezet speciaal onderwijs. Het praktijkonderwijs werkt veel samen, maar bij het onderwijs voor leerlingen met ernstige gedragsproblemen ligt dat vooral voor ouders wat gevoelig. "Een nieuw gebouw biedt veel nieuwe mogelijkheden en in theorie is het prachtig", aldus Kokhuis. "Als het echt lukt om alle neuzen één kant op te krijgen, dan kan dat wel eens leuk worden." ■

Eddie Kokhuis: "Het kan wel eens leuk worden."

foto: Fred van Dierm

'Geen stap verder'

Leerkrachten June Schram (links) en Maud Schmidt werken op montessorischool het Winterkoninkje in Amsterdam. Ze strijden al zeker vijf jaar voor meer zeggenschap, kleinere klassen en meer geld naar de scholen zelf. Schmidt: "Passend onderwijs klinkt mooi, maar het lukt niet zonder extra ondersteuning en zeker niet in zulke grote klassen. De leerkracht draait ervoor op: er moet alleen maar meer met minder geld." Het Winterkoninkje telt 400 leerlingen en vangt volgens de leerkrachten altijd al veel zorgleerlingen op. De expertise is er, maar het aantal kinderen met gedragsproblemen neemt toe. Schram: "Er is natuurlijk een grens aan wat je als leerkracht alleen aankunt. Je hebt simpelweg niet overal tijd voor." Waar die grens ligt, is afhankelijk van de hoeveelheid middelen voor ondersteuning. Schmidt: "Onze angst is dat het samenwerkingsverband per zorgleerling geld toekent, in plaats van per school. Dan is er weer een commissie nodig die bepaalt of een leerling voor dat geld in aanmerking komt. Op die manier komen we geen stap verder en gaat er onnodig veel geld verloren aan overhead en externe organisaties." Schram: "Ze hebben ons toegezegd

dat er meer geld naar de scholen zal gaan, maar we hebben er nog totaal geen zicht op. Ouders willen ook graag weten of wij hun kind volgend schooljaar kunnen opvangen, maar daar kunnen we nu nog niets over zeggen. Eigenlijk staan we met onze rug tegen de muur." ■

AGENDA

6 en 13 maart

Actiedagen AOb

Meer > zie deze krant en www.aob.nl

24 tot en met 28 maart

Actieweek passend onderwijs

OCW en onderwijsorganisaties
Meer info zodra beschikbaar
op www.passendonderwijs.nl

Cunera biedt al passend onderwijs

Een duidelijke structuur en een gespecialiseerde rugzakbegeleider. Daardoor kan basisschool Cunera in Castricum leerlingen nu al de ondersteuning bieden die ze nodig hebben.

Joey zit in de vensterbank zijn boterhammetje te eten. Naast hem staat zijn ladenbakje met opdrachten, keurig geordend, en ook in de la van zijn tafeltje liggen zijn liniaal, etui en boeken op de daarvoor bestemde plek. “Structuur is belangrijk voor hem”, vertelt Janneke Feenstra, rugzakbegeleider op de Cuneraschool in Castricum. Vijf jaar geleden besloot de school de rugzakgeldten voor onder andere leerlingen met een stoornis in het autistisch spectrum anders in te gaan zetten. “Leerkrachten hadden behoefte aan directe begeleiding en inzet op de werkvloer”, zegt intern begeleider en leerkracht Marijke Nota. “De adviezen van de ambulante begeleider na schooltijd waren wel praktijkgericht, maar het ontbrak de leerkracht vaak aan tijd en mogelijkheden om deze goed uit te voeren.”

Veiligheid en rust

In overleg met Gedragpunt (toen nog Regionaal expertisecentrum 4.5) startte de school met het aanbrenge van een vaste structuur door de hele school. Van duidelijke regels en afspraken, een vaste lesindeling en dagplanning op het bord tot en met eenzelfde inrichting van laatjes. “Door de structuur weten leerlingen waar ze aan toe zijn. Dat zorgt voor veiligheid en rust: voorwaarden voor leerlingen om zich te kunnen ontwikkelen”, zegt Feenstra. De school nam haar in dienst om de zorg voor de leerling goed te kunnen regelen. Ze werkt vier halve dagen waarin ze leerkrachten ondersteunt, bijvoorbeeld tijdens de gymles, en leerlingen ook apart begeleidt. Zij maakt het verschil, ziet Janny Hollenberg, intern begeleider en leerkracht.

“Ze is vertrouwd en ze is er op de momenten waar het er echt omgaat. Als een leerling boos de klas uitloopt, dan heeft Janneke de rust om met het kind te gaan zitten: wat is er aan de hand en waar heeft het behoefte aan?” “Een kind kan blokkeren als het iets niet snapt”, vult Feenstra aan. “Dan keert het in zichzelf, loopt de klas uit of kruipt onder tafel bijvoorbeeld. Samen met het kind zoek ik uit hoe het zelf verder kan. Autonomie is het doel. Door steeds kleine stapjes in te oefenen, biedt de structuur een leerling houvast en wordt het minder afhankelijk van mij of van een leerkracht.”

‘Elke leerling heeft hier profijt van’

“Zeur niet zo!”, zegt een meisje in groep 7 waar de les weer is begonnen. “Heel goed, dat is de gebiedende wijs: je zegt kort en krachtig wat je wilt”, legt meester Jeff uit. Als Janneke Feenstra de klas binnenkomt, kijkt niemand ervan op. Ze hurkt naast Joey en fluistert iets. Snel staat hij op en vraagt zachtjes aan Romée of ze met hem meegaat. Op de deur hangt een afvinklijst van leerlingen die met Joey mogen ‘stoeien’. Voor kinderen met een vorm van autisme is het lastig om gevoelens van anderen in te schatten. De school zet daarom de weerbaarheidstraining Rots&Water in waarbij kinderen leren grenzen aan te geven, samen te werken of op te komen voor zichzelf. Feenstra oefent daarnaast ook individueel, soms door te stoeien in de gymzaal of door

Elke keer mag een andere leerling een spelletje doen met Joey (midden) en Janneke Feenstra, rugzakbegeleider.

het spelen van een spelletje. Zoals nu het coöperatieve bordspel ‘De ogen van de jungle’, waarbij de kinderen veel moeten overleggen om de kaartjes op de juiste plek te krijgen. “Joey kan hierdoor al veel meer hebben en beter rekening houden met anderen”, merkt Feenstra.

Niet grenzeloos

Vier zorgleerlingen zijn inmiddels met succes doorgestroomd naar het voortgezet onderwijs en ook andere scholen kozen voor ‘Optimaal speciaal’, zoals de aanpak op Cunera wordt genoemd. “Elke school zou dit kunnen, en elke leerling heeft er profijt van”, zegt ib’er Janny Hollenberg. “Een collega zei: ‘Ik dacht echt dat ik leerlingen met

autisme geen les kon geven, maar nu lukt het me wel’. Dat is toch hét bewijs dat onze aanpak werkt.”

“Wat we aankunnen is natuurlijk niet grenzeloos”, zegt Marijke Nota. “We kijken naar wat een kind nodig heeft en wat we als school kunnen bieden. Als we het niet kunnen bieden, kijken we welke school dat wel kan. Het gaat om verbinding: met de leerling, met de ouders en ook andere scholen. Ja, precies wat passend onderwijs voor ogen staat.”

De school is er klaar voor, maar of ze genoeg middelen krijgt om de aanpak voort te zetten, is de vraag. Hollenberg: “Het samenwerkingsverband heeft die intentie wel uitgesproken, maar dat is nog geen garantie. De verdeling van

de middelen is nog onduidelijk en we maken ons daar echt zorgen over.” Het junglespel is al vergevorderd. Romée draait een groen kaartje om met daarop een groot kapmes. “Wat kun je daarmee?”, vraagt Feenstra. Joey: “Iemand in zijn hart steken?” “Ja, maar de regel is dat je geen geweld gebruikt.” “Nou, maar dan ben je anders wel veel sneller klaar.” “Zoals zo vaak met geweld is dat niet altijd de beste oplossing. Romée, weet jij het?” “We kunnen die valstrik doorsnijden?” Joey knikt instemmend en maakt vlug de weg vrij. Als de timer zachtjes piept, moeten de kinderen opruimen. Joey kijkt blij als Romée zucht: “Ah, het is veel te leuk om te stoppen!” ■

Positie speciaal basisonderwijs ongewis

Wat passend onderwijs betekent voor de speciale basisscholen loopt per regio sterk uiteen. Sommige scholen worden opgeheven of samengevoegd met scholen voor speciaal onderwijs. Ook bestaat er veel onduidelijkheid over de financiering. De landelijke vereniging van SBO-scholen ziet geen reden tot paniek.

Samenwerkingsverbanden van scholen bepalen zelf hoe ze passend onderwijs vormgeven. Populair is een systeem waarin de verwijzer betaalt. Een reguliere basisschool die een leerling naar het speciaal (basis)onderwijs verwijst, draait op voor de kosten zolang die leerling naar school gaat. “Het gevaar bestaat dat hierdoor het geld leidend wordt, in plaats van een optimale plek voor het kind”, vindt AOb-bestuurder Eugenie Stolk. “Het is namelijk

goedkoper om een kind binnenboord te houden. Of stel dat doorverwijzen niet kan, omdat een school alle middelen al heeft ingezet? Een leerling blijft dan langer op school, zonder dat het de juiste ondersteuning krijgt. Dat is niet goed voor het kind, maar zeker ook niet voor de leerkracht die zich voor een onmogelijke taak gesteld ziet.” Directeur Henk Heuting van Radius, een schoolbestuur met negen basisscholen en een SBO-school in het

Friese Franekeradeel, maakt zich zorgen. “Het budget dat we voorheen kregen voor groepen, waardoor kinderen gedurende het schooljaar konden instromen, krijgen we nu niet meer. Natuurlijk is het niet de bedoeling dat we groeien, maar nu kunnen we de leerkrachten van die groepen niet betalen. Hoe de geldstroom straks uitpakt, is nog volstrekt onduidelijk. Een deel van de formatie hebben we dan ook al in het rddf (het voorportaal voor ontslag, red.) geplaatst.”

Eigen keuze

Freerik Meeuwes, voorzitter van het SBO-werkverband, ziet geen reden voor paniek. “SBO-scholen krijgen 2 procent van het ondersteuningsbudget, dat is wettelijk afgesproken. Hoe passend onderwijs wordt vormgegeven,

bepalen scholen met elkaar. Dus als een bestuur beslist om de SBO-school op te heffen, dan is dat een eigen keuze. Als de afspraak is dat de verwijzer betaalt, dan volgt dat geld dus. Dat zijn zaken die zich in de praktijk moeten uitwijzen.”

Meeuwes erkent wel het risico dat basisscholen kinderen te lang vasthouden. De oplossing zit volgens hem in een andere denkrant. “Er moeten niet minder leerlingen naar het speciaal onderwijs, maar we moeten het regulier onderwijs versterken. Dan hoeven de reguliere scholen minder te verwijzen, houden ze meer geld over waarmee ze nog betere ondersteuning kunnen bieden. Alleen zo komen we in een positieve cirkel terecht.”

Eugenie Stolk: “Het is dubbel. Passend onderwijs moet leiden tot een

optimale plek voor elk kind. Dat is niet per definitie zo lang mogelijk op de basisschool dichtbij. Scholen moeten daarin niet doorschieten. Er is tot 2020 de tijd om passend onderwijs goed in te voeren. Alles valt of staat met een goed plan.” ■

Colofon

Uitgave AOb
Redactie Daniëlla van 't Erve
Ontwerp Typetank
Layout Willem Dijkman

Meer informatie
www.aob.nl

